

O »šolskih občinah« vobče in posebe. Tako je naslov strokovnjaško pisani razpravi, ki jo objavlja tovariš Pavel Flerè v letošnjem 2. zvezku »Vede«.

Andrej Rapè: Mladini. — IV. zvezek s 14 slikami (strani 94); V. zvezek z 2 slikami (strani 88). — Ljubljana 1915. — Izdalo in založilo »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani«. — Natisnila Učiteljska tiskarna. — Cena vsakega zvezka po 1 K, s poštnino 20 vin. več. — Oba zvezka sta nadaljevanje Rapèovih zbranih spisov za mladino. IV. zvezek obsega 12 povesti, V. zvezek pa 10 povesti. — Vse so pisane v tistem prijetnem, lahkem slogu, ki je lasten spretnemu Rapèovemu peresu. — Ljubeznivi pripovedovalec je realističen v opisovanju prizorov iz mladega življenja, a lepo mu poje tudi struna poezije, kadar silka izpreminjavo prirode in odkriva raznoliko življenje src in duš. Odkod in zakaj to? Rapè pozna naš mladi svet, lepote in veselja poln, a ki mu tintumati tudi zadahne blesteč sijaj radosti in sreče solza bolesti in meglica prevaranih sanj... Treba je globokega, iskrenega pogleda, da vidi to pestro mlado življenje; treba pa je tudi srca, ki ga razume. Oboje ima Rapè, zato mladina ne odklanja njegovih spisov, ampak jih vesela sprejema v dar, ker so odsev in odmev nje same: kakor bi sebe gledala v zrcalu, ki ne potvarja in ne lepotiči, temveč govori pristno resnico. — Pohvaliti moramo tudi opremo knjig. Zadovoljni pa nismo, da se porablja o klišei, ki so ilustrovali že prej in drugod druge spise in ki so bili natisnjeni v knjigah drugih pisateljev istega založništva. Ilustracija bodi ponazorilo in sestavni del enega spisa, sicer razprši iluzijo. Torej je bolje v takem primeru, da je ni.

Pavel Flerè: Babica pripoveduje... II. — V Ljubljani, 1914. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — Str. 64. — Cena vezanemu izvodu 60 vin., po pošti 10 vin. več. — Tudi tem 14 pravljicam je vzel pisatelj snov iz Štrekljevih slovenskih narodnih pesmi in iz hrvaških narodnih pesmi (izdaja »Slovenske Matice« v L. 1913.). — S spretno roko je obdelal Flerè vabljivo snov in jo v jeziku in slogu, ki se na mnogih mestih najtesneje naslanja na izvirnik, podal v vencu babičinih povesti slovenski mladini v razvedrilo in zabavo. — Narodna poezija je dragocen zaklad, zato je prav, da ga odklepamo radoznalemu duhu otroškemu. Pričujoča knjižica brez dvoma zbudi v mnogoterem mladem bralcu radovednost, kako je ta snov obdelana in povedana v pesmi sami. Ali bi ne kazalo, da se iz globokega vrelca narodne pesmi natoči mladini v pristni obliki to, kar je zanjo? Saj taki pesmi, povedani v prozi, tako rada odpade ona očarljivost in naivnost, ki je značilna zanjo. Naj Flerè, ki se je gotovo mnogo pečal s tako poezijo, poizkusi to! — Knjižica, ki je sicer čedno tiskana, bi pridobila za 100%, ako bi jo krasile prikladne ilustracije. Izdatkov nam ne sme biti žal, ako hočemo pokloniti mladini književna darila, ki naj blažeče in razvedrilo vplivajo nanjo! Ako je mladina naš zaklad, ga dvigajmo in brusimo in biseri in demanti!

Srednješolske vesti.

Ravnatelj JULIJ GLOWACKI.

Umrli je v Gradcu vpokojeni bivši ravnatelj mariborske gimnazije Julij Glowacki v 68. letu svoje starosti. Vzgojil je na mariborskem zavodu mnogo generacij naše štajerske inteligence. Njegovi bivši dijaki ohranijo blagemu, služnemu šolniku prijazen in hvaležen spomin. — Eden njegovih učencev piše o njem: Pokojnik je deloval kot profesor v vseh naših spodnještajerskih gimnazijskih mestih, in malo bo naše mlajše in tudi starejše inteligence, ki bi ga kot učitelja ne bila spoznala — in kar je glavno, ki bi mu tudi ne ohranila ljubelega spomina. V Ptuj in Celju je učil Glowacki realne predmete, v Mariboru sem ga slišal učiti psihologijo. Ni se vezal nikoli na mrtvo črko, predaval je prosto, tupatam celo dovipno. Znal je biti strog, a v tisti strogosti ni bilo čutiti kake malenkostne in sovražne odurnosti. — Znanstveno se je bavil pokojnik z rastlinstvom in napisal o flori našega Krasa več razprav. Mesto ravnatelja na mariborski gimnaziji je izborno izpolnjeval; nikdar nismo imeli slovenski dijaki kake prilike za pritožbo. V srcu se je čutil pokojnik sam Slovana, dasi tega javno ni veliko kazal; rad je kupoval slovenske knjige. Naša srednješolska mladina je imela v njem izvrstnega vzgojevalca in prijatelja. Naj mu bo zemlja lahka!

Pred okrožnim sodiščem v Sarajevu se je vršila te dni obravnava proti 8 dijakom in 2 obrtnikom iz Mostara zaradi tajnega društva »Srbska dijačka omladina«. Obsojeni so bili dijaki Mastilović, Grglič in Lalić na 1 leto, Ismet Šarić Grglič, Mitrinović, Bratić in Misita na 10 mesecev težke ječe. V kazni se jim vračuna 6 mesecev od 9 mesečnega preiskovalnega zapora. Obrtnika Doder in Pavlič sta bila obsojena na 1 mesec ječe.

V VIII. činovni razred s 1. junijem t. l. so pomaknjeni profesorji na kranjskih srednjih šolah: Kuno Hočevnar, dr. Jožef Jerše, Adolf Raimondi degli Astolfi, dr. Dragotin Lončar, Andrej Plečnik in dr. Matevž Potočnik.

Učiteljski zbor slov. gimnazije v Gorici je daroval podpornemu zalogu »Simon Gregorčič« 27 K namesto venca na krsto gospe profesorja Povšiča.

Poročil se je dr. Alojzij Maček, profesor na gimnaziji v Celju, z gđ. Margareto Ungarjevo.

Učiteljske v Gradski so dne 21. maja zaprli.

Zaključeno šol. V Ljubljani so zaključili šolsko leto na obeh slovenskih gimnazijah, na realni in na obeh učiteljskih. V teh poslopih sta nastanjeni poštovo ravnateljstvo in ravnateljstvo državnih železnic. — Dijaki in dijakinje dobe izpričevala dostavljena po pošti na dom.

Povišanja v šolski službi. V osmi činovni razred je uvrščen okrajni šolski nadzornik Franc Gaberšček, profesor na ljubljanskem učiteljskišču.

Kranjske vesti.

— **Vodstvo deklškega liceja** je po dogovoru mestne občine z naučnim ministrstvom tudi nadalje poverjeno profesorju Ivanu Macherju.

— **Trgovska in obrtna zbornica** je na svoji zadnji seji izvolila svoje zastopnike v šolske odbore obrtnih-nadaljevalnih šol. Izvoljeni so bili: za Potojno Adolf Jurca, lesni trgovec; za Ribnico Filip Peterlin, usnar; za Radovljico Leop. Fürsager, trgovec in zbornični član; za Bled Ivan Rus, trgovec; za Kropo Fran Šolar, vodja žrebljarske zadruge; za Kranj Ivan Rakovec, tvorničar in zbornični član; za Škofjo Loko Fr. Babič, krojaški mojster; za Trzin Fran Deu, strojar; za Rudolfovo Adolf Pavzer ml., zasebnik; za Krško Anton Omersa, črevljarski mojster; za Vrhniko Josip Lenarčič, tvorničar; za Št. Vid nad Ljubljano Simon Juvan, krojaški mojster; za Smarino pri Litiji Ivan Razboršek, trgovec; in za Zagorje-Topolce Dragotin Korbar, gostilničar. — Za zborničnega zastopnika v kuratoriju slovenske trgovske šole v Ljubljani je bil izvoljen zbornični predsednik Ivan Knez.

— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. okrajni šolski svet v Litiji je imenoval bivšo učiteljico Pavlo Pelkovo za suplentino na ljudski šoli Toplice-Zagorje. — C. kr. okr. šolski svet ljubljanske okolice je poveril na mesto k vojakom odidega nadučitelja Janka Grada učitelja Ivana Čepona z začasnim vodstvom ljudske šole v Mostah.

— **Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani** je tukajšnji šoli naklonila podporo 30 K. Velikodušni darovalki najsrčnejša zahvala! — Krajni šolski svet in šolsko vodstvo Drenov grič.

— **Društvo »Radogoj«** je izročil potom mestnega magistrata ljubljanskega plemenit obrtnik, ki noče biti imenovan, znesek 500 kron. — Naj sprejme neznan rodoljub tem potom iskreno zahvalo za svoj plemeniti dar!

— **V ruskem ujetništvu** se nahaja tovariš Miro Trošt, nadučitelj v Dolenji vasi pri Ribnici. Ujet je bil dne 22. marca. Na mesto (Tumaja) je prišel dne 20. aprila, kjer je 50 ujetnikov pri nekem grofu. Podčastniki nadzorujejo, ostali delajo vse potrebno na polju. Hrane ima dovolj, kakor piše.

— **Kmetiska posojilnica za ljubljansko okolico** je blagovolila med drugim podeliti podporo tudi društvu vpokojenega učiteljstva 100 kron. — Za ta velikodušni dar se odbor tega društva v svojem in imenu vseh članov prav iskreno zahvaljuje.

— **Učenke deklške ljudske šole v Ribnici** so bile letos prav pridne. Izdelale so za naše vojake in ranjence: 12 srajc, 136 robcev, 68 parov obojnikov, 61 parov zapetnikov, 19 parov nogavic, 41 parov palčnikov, 79 snežnih oglavnic, 18 parov dokolenic, 5 pasov, 134 parov nogavic iz Bielrothovega papirja in 3900 papirnatih podplatov. Denar za volno in papir — 266 K — so nabrale učiteljice in

učenke. Izdelovale pa so te razne predmete prav pridno učenke IV. in V. razr.

— **Povišanje.** Josip Pavčič, c. kr. učitelj na vadnici ljubljanskega učiteljskega, je uvrščen iz X. plačilnega razreda v IX. plačilni razred.

— **Umrli je v Cerkljah na Dolenjskem** posestnik in gostilničar Alojzij Marinkšek. Rajniki je bil predsednik Ciril-Metodove podružnice in iskren prijatelj šolstva. — Časten mu spomin!

Štajerske vesti.

TEREZIJA KENETOVA.

Učiteljski zbor štirirazredne ljudske šole v Globokem pri Brežicah javlja tožno vest, da je njegova najdražja koleginja, učiteljica Terezija Kenetova, po kratki in mučni bolezni, stara 24 let, dne 21. maja t. l. zjutraj preminula. — Nepozabno pokojnico smo pokopali v nedeljo, dne 23. maja. — Bodi ljubeznivi, zvesti in marljivi tovarišiči ohranjeni najblajši spomin!

— **Zahvala.** Podpisana se srčno zahvaljuje velečastitemu gospodu Avgustu Jagru, župniku v Galiciji, za darovanih 10 K. Za to vsoto je podpisana nakupila volne in je napravila nogavice za naše vrle bojovnike. — V Pirešci, dne 22. maja 1915. — Ana Hrevatinova, učiteljica v Pirešci.

— **Šole v Mariboru.** Iz Maribora poročajo, da so tamkaj zaprli vse šole.

— **Občni zbor »Slovenskega čebelarstva društva na Štajerskem** se vrši v nedeljo, dne 6. junija, ob 2. uri popoldne v društvenem čebelnjaku pri deželni kmetijski šoli v Št. Jurju ob Južni železnici po običajnem vzporedju, namreč s poročili tajnika, blagajnika in volitvami. — Gospod Jurančič napravi en umeten roj ter predava o njem. — K obliki udeležbi vabi za odbor Tom. Kurbus, t. č. predsednik.

— **Poljaki v Mariboru.** Iz Maribora priobčuje krakovska »Nowa Reforma« daljši dopis, ki pravi tudi to-le: S podporo okrajnega glavarja dr. Weissa in okrajnega šolskega nadzornika Dreflaka se je v Krčevini pri Mariboru otvorila štirirazredna poljska ljudska šola. Trije razredi so nastanjeni v šolskem poslopju, za en razred pa so najeli sobo v privatni hiši. Na poljski šoli poučujeta učiteljici Marja Bandrowska in Mihalina Fialkowska ter katehet Lukasik. Več poljskih dečkov obiskuje mariborsko gimnazijo in realko. Učne knjige sta jim brezplačno preskrbeli ravnatelj dr. Tominšek in dr. Bittner.

— **Iz Loke pri Zidanem mostu** nam pišejo: Na severnem bojišču je bil ranjen praporščak Stanko Jurko, sin razborškega šolskega vodje tovariša Blaža Jurka. Sedaj se zdravi na Dunaju v vojaški bolnišnici.

Goriške vesti.

— **Dani Čebular**, c. kr. davčni asistent v Sežani, sin vpokojenega profesorja Čebularja v Gorici, je bil odšel na bojni polje in se je hrabro boril na severnem bojišču. Prišel je v rusko ujetništvo in je bil v bolnišnici v Nižnem Novgorodu umrl dne 27. novembra 1914. Sedaj je bila uradno sporočena njegova smrt.

— **Goriški deželni odbor** se je preselil na Dunaj in bo uradoval odslej tam. Odšlo je na Dunaj več deželnih uradnikov z deželnim glavarjem dr. Faiduttiem vred; izmed deželnih odbornikov sta odšla na Dunaj dr. Flego in dr. Pinavčig.

— **Občinski svet v Gorici** je razpuščen. Imenovan je vladni komisar.

— **Furlansko sirotišče.** To sirotišče ima biti v kratkem otvoreno. Vsi župani furlanskega dela dežele in duhovniki so dobili povabilo, naj naznanijo vse sirote iz vseh svojih občin, ki naj se sprejmejo v sirotišče; treba naznaniti tudi ime in priimek rajnega očeta; ako je bil vojak, njegovo šaržo, ali je padel na bojnem polju, ali je umrl na posledicah ran ali bolezni, dobljene v vojni; to treba tudi uradno dokazati. Treba naznaniti dalje ime pokojne matere in prispevek ki bi ga plačevala občina za siroto. — Deželni glavar dr. Faidutti se je peljal te dni zaradi tega na Dunaj, da se udeleži seje osrednjega odbora za varstvo otrok in oskrbo mladine in tam izpregovori o sirotišču ter mu izposluje kako podporo. — Tako sirotišče v današnjih časih, to je nekaj človekoljubnega, dobrega. Slovenci imamo tudi povod za slovensko sirotišče. Kaj takega, kakor v Furlaniji, naj se stori tudi za slovenske sirote.

Tržaške vesti.

— **Vladni komisar v Trstu.** Namestnik baron pl. Fries-Skene je poveril začasno upravne posle mestne občine tržaške namestništvu svetniku Ivanu Krekich-Strassoldo pl. Trenlandu. Župan mu je že izročil občinske posle.

— **Tržaško namestništvo v Postojni.** Uradno se razglašja, da sta c. kr. namestništvo za Primorsko in čekovni oddelek namestniškega računskega oddelka prenesla svoj uradni sedež v Postojno, in sicer v poslopje c. kr. okrajnega glavarstva.

— **Meščanska straža v Trstu.** Za vzdrževanje reda in varnosti se je s privolitvijo cesarskega komisarijata v Trstu ustanovil poseben zbor meščanske straže kot oboroženi izvrševalni organ za določene naloge, namreč za javni mir, za pomoč v nujnih slučajih, za redno razdelitev živil in varstvo javne in zasebne imovine.

— **Uvrstitev oproščencev.** Vsi dosedaj aktivne službe oproščeni nameščenci uradov, šol, industrijskih, trgovskih in drugih podjetij, ki so morala zaradi vojnih dogodkov svoje delovanje ustaviti, se morajo — v ogib kazenskih nasledkov — takoj predstaviti svojemu dopolnilnemu krdelu, dopolnilnemu poveljništvu, oziroma črnovojniškemu poveljništvu.

— **Šolski pouk na tržaških šolah.** V »Edinosti« čitamo: Po sprejetih informacijah moremo poročati, da je njegova ekselencija gospod namestnik ukrenil, da se bo redni šolski pouk nadaljeval brez razlike na vseh šolah v mestu vse do konca šolskega leta. Ni izključeno, da bi se moglo šolsko poslovanje raztegniti tudi preko velikih počitnic. — Mnogo je Tržčanov, ki žele, da bi tudi obrtne-nadaljevalne šole in podobne šole zopet začele s poukom. To bi bilo prevesm v moralnem interesu mladine, ki je sedaj večinoma prepuščena sama sebi; ker ni doma očetov, da bi jo nadzirali in čuvali pred propadom.

— **Deželni šolski nadzornik Fran Matejčič** je daroval v počestitev spomina svojega sošolca in prijatelja poslanca prof. M. Mandiča CMD za Istro 20 K, Dijaškemu podpornemu društvu v Pazinu 20 K, moški podružnici CMD v Trstu 20 kron in ženski podružnici CMD v Trstu 10 K.

— **Občni zbor ženske podružnice CMD.** Poročilo blagajničarke gospodične Štrekljeve se je glasilo: V tem letu je izbruhnila svetovna vojna, in naravno je, da je to jako neugodno vplivalo na delovanje naše podružnice, vendar pri vsem tem dohodki niso zaostali pred onimi prejšnjih let. Na tem imamo zahvaliti veliko požrtvovalnost vseh naših rodoljubnih slojev. Račun kaže: Dohodki: Preostanek 1913. leta 1480 K 13 vin., darovi 437 K 53 vin., cvetični dan 4269 K 66 vin., Ciril-Metodov ples februarja 1914 500 K, dar posojilnice 200 K, Božičnice (darovi) 3863 K 36 vin., udnina 158 K, skupno 10.968 K 68 vin. Troški: Vrtec Rocol 500 kron, razni stroški 55 K 40 vin., poštnina 15 K, tiskarna 60 K 50 vin., 485 parov črevljev 2530 K 90 vin., 535 obleke 1138 kron 20 vin., poslali v Ljubljano 4500 K, skupno 8799 K. — Preostanek 2169 K 68 vin. Izrekam srčno hvalo vsem, ki so delovali, da smo dosegli tako lep uspeh.

— **V vojake je odšel tudi državni in deželni poslanec dr. Otokar Rybač**, ki je bil potrjen pri zadnjem prebiranju dru-

Če gospodinja ne ve, katero primes naj vzame k zrnati kavi, naj poskusi Kathreinovo Kneipposlednoko.

Popolnoma bo zadovoljna.

Pri poskusu je pital, prost, na predpis kuhano. Dobila posoda. Kdor hoče kaj zanimivega čitati o tej stvari, naj piše Kathreinovim tovarnikom na sledno kavo c. dr., Dunaj 1., Annagasse 6. a.